

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Grote blijdschap

Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap

Lucas 2:10

Kerstfeest is het geboortefeest van Hem, Die groter is dan alle vorsten en groten van deze wereld, die hebben uitgeblonken op staatkundig, economisch, wetenschappelijk of kunstzinnig terrein.

Van de Koningstelt uit het geslacht van David, Die geboren werd in Bethlehem's stal, mag de kerk wel zingen: "en welke vorsten ooit het aardrijk moog bevatten: wie hunner is met U gelijk te schatten?"

En wie met het oog des geloofs de heerlijkheid mag zien van de Eniggeborene des Vaders, neergelegd in de kribbe en gewonden in doeken, knielt in aanbedende verwondering neeren stamelt met de apostel: "buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees! Beminnelijk Vorst, Uw schoonheid, hoog te loven, gaat al het schoon der mensen ver te boven."

De engel, die Zijn geboorte mag melden aan de herders in Efratha's velden, is dan ook een bringer van een goede boodschap, van de heerlijkste boodschap die sinds de val in het paradijs ooit op deze wereld had geklonken: **Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap!**

O zeker, er zijn op deze wereld mensen geweest, en ze zijn er nog, die zich hebben ingespannen en die zich nog inspannen om in deze wereld orde op zaken te stellen, om de mensen vooruit te brengen, op een hoger plan, ontwikkeling en welvaart! En we zullen het niet gering achten, hoewel we dienen te bedenken dat al die vooruitgang en welvaart toch maar een heel betrekkelijke waarde heeft. Ze maakt immers

de mens zelf niet wezenlijk anders. Ze moge hem dan welvaart brengen maar geen waarachtig wel-zijn!

Maar Christus heeft op een met vloek beladen wereld, aan gemartelde, zuchtende, dolende mensen blijdschap gebracht, grote blijdschap!

Het ongeloof vraagt wrang en spottend: "en waar is die blijdschap dan?" En men wijst op de nood van deze wereld, op de gevangenen, de ziekenhuizen, de kerkhoven, de misdaden, de natuurrampen, de honger, de armoede, de oorlogen. En wie zou dit alles kunnen en durven ontkennen? De wereld bloedt immers uit duizend wonden!

Blijdschap veronderstelt een stralende lente-dag. Maar 25 december is doorgaans maar somber, kil en grauw. Een beeld van het leven van de mens, waarvan het uitnemendste moeite en verdriet is. De droefheid is zo werkelijk. De tranen, die geschreid worden, zijn veel en bitter. De wonden zijn vaak diep en schrijnend. Ja, maar temidden van die bange werkelijkheid, in een wereld en onder een mensheid, die alleen nog vertwijfeld kan geloven in bankroet en ondergang, klinkt de boodschap van de hemelse troongeest: **"Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap!"**

Er is blijdschap, grote blijdschap, wanneer Kerstfeest meer voor ons is dan het rode schijnsel van verlichte etalages, kerstbomen en zoveel andere uiterlijkheden, die alleen maar van de ware zin van het Kerstfeest afleiden.

Er is blijdschap voor zondaren, die de droefheid naar God, de droefheid naar Gods wil leerden kennen. Die droefheid is wezenlijk anders dan de droefheid der wereld, die slechts de dood werkt. Maar waar de smart gekend wordt over de zonde, waar de schuld

als schuld wordt gekend, beweend en beleden, waar een mens is vastgelopen met alle pogingen tot zelfverlossing, waar het verlangen naar God, naar vrede en verzoening met God in de weg van het recht wordt gekend, en waar tevens verstaan wordt: alleen het Wonder Gods kan mij redden, en gebeden wordt: "Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt", daar wordt ook de Kerstboodschap met vreugde begroet als de Goede Tijding.

Herodus zou dan ook om de boodschap van de engel hebben gelachen. De farizeeërs zouden ermee hebben gespot. Maar daarom gaat de hemelse afgezant naar de herders, die ongetwijfeld de droefheid naar God, waarvan we zoëven spraken, kenden. En de boodschap van de engel was voor hen hemel-muziek: **"Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volken wezen zal; namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids!"**

Grote blijdschap, koninklijk mild!

God heeft de hemel gescheurd en Zijn Zoon gegeven, Die de oorzaak van onze eeuwige honger en kommer zal wegnemen. En wij mogen het weten dat Hij Zijn werk op aarde heeft volbracht. En Zijn werk is volmaakt! Gij, die God zoekt, in al uw zielsverdriet: houdt aan en grijpt moed! Vlucht tot Hem Die er is, om treurigen Sions te troosten. Hij geeft sieraad voor as, vreugde-olie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwde geest!

Een andere Toevlucht ken ik geen; hulpeloos kom ik tot U vliën!

En in de schaduw Uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen! *Ds. M. Vlietstra.*

Van de administratie

We mochten deze keer 4 nieuwe abonnees inschrijven en ontvingen f 20,-

aan giften, waarvoor hartelijk dank. Van de al eerder verschenen bladen, nr. 22 van 23 november en nr. 23 van 7 december, blijken bij sommige abonnees enkele bladzijden blanco te zijn. Degenen die hiervoor een ander exemplaar willen, kunnen ons gerust even bellen. Zolang de voorraad strekt, sturen we u er dan één.

Dit nummer van ons blad is alweer het laatste dat in 1995 verschijnt. Wat is er het afgelopen jaar veel gebeurd, zowel in ons land als in de wereld. Oorlogen, revoluties, natuurrampen, enz. enz. Ook op het kerkelijk erf en op politiek terrein, vond er veel plaats. Verblijdende dingen, maar ook droevige gebeurtenissen waren er in onze families, in onze gezinnen en in ons persoonlijk leven. Door al deze gebeurtenissen spreekt de Heere tot ons. Maar in 't bijzonder heeft de Heere gesproken door Zijn Woord, dat Hij ons heeft willen schenken. Het heeft tot ons gesproken in de kerk, in ons gezin, tot ons persoonlijk, maar ook door ons blad. De grote vraag is, wat heeft dat Woord ons gedaan? De weg des behouds voor verloren, voor schuldige zondaren is ons jong en oud weer gewezen. De Heere mocht met Zijn Heilige Geest nog wonen in ons aller

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

hart en plaats maken voor Hem, voor Wien hier op aarde geen plaats was. Maar Die gekomen is om plaats te maken in de harten van verloren zondaren om hen zalig te maken.

Wat zou het groot zijn als de uitgave van ons blad door de Heere werd gezegend en gesteld tot eer van Zijn Naam en tot zaligheid van zondaren. De Heere schenke al onze lezers, de redactie van ons blad, de commissieleden van onze Stichting en de medewerkers van de drukkerij, Zijn onmisbare zegen voor de aanstaande Kerstdagen, maar ook voor het jaar 1996, waarvan wij niet weten wat het ons brengen zal en daarom: En nu, wat verwacht ik, O HEERE? Mijn hoop, die is op U. als we dat mogen beoefenen, zullen we niet beschaamd worden.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Van de redactie

Verschijningsdatum volgende nummer

Het volgende nummer van Bewaar het Pand zal D.V. verschijnen donderdag 11 januari. Copy graag binnen uiterlijk op donderdag 5 januari.

Rehoboth Christian School

We kregen een schrijven van de secretaris van deze school in Canada als dankbetuiging voor de steun die vanuit onze lezerskring en vanuit de gemeenten mag worden ontvangen. De school wordt steeds groter. Er wordt van regeringswege geen enkele steun ontvangen. Men moet het dus geheel hebben van de financiële steun van de ouders zelf en anderen die financieel willen helpen. Daarom heel hartelijk dank voor de ondervonden steun ook in het jaar 1995 en er wordt voor 1996 gehoopt op financiële ondersteuning.

De toeëigening des heils

De bijbels-confessionele toelichting

In de bijbels-confessionele toelichting moeten sommige van deze gestelde vragen zeker aan de orde komen. We willen met elkaar gaan luisteren naar de Schrift en wat onze belijdenis daarvan als een samenvatting heeft opgenomen.

Allereerst moet het voor ons duidelijk

Afscheid Drs. A. Baars van Middelharnis

Drs. A. Baars zal D.V. vrijdag 12 januari 1996 afscheid nemen van Middelharnis. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Hervormde Gemeente, Ring, Middelharnis, aanvang 19.30 uur. Na de dienst is er gelegenheid dominee en mevrouw Baars met hun gezin de hand te drukken in het nabij de kerk gelegen verenigingsgebouw "De Hoeksteen". Per 1 februari hoopt drs. Baars zijn arbeid in Apeldoorn te beginnen als universitair hoofddocent.

Artikelen

Opnieuw treft u een artikel aan over de toeëigening des heils. Ds. D. Slagboom schrijft over het eindgericht en de boeken die dan geopend zullen worden. Ook wordt een terugblik over het afgelopen jaar gegeven.

Kerstdagen

We wensen u gezegende Kerstdagen toe. Dat de Heere voor het eerst of opnieuw plaatsmake voor de Zaligmaker in het hart van arme en ellendige zondaren. Kerstdagen en de jaarwisseling zijn voor velen moeilijke dagen omdat lege plaatsten worden gevoeld. Moge de Heere gedenken en sterken.

Jaarwisseling

Het laatste nummer van Bewaar het Pand in 1995 ligt alweer voor u. Wij vliegen daarheen. Maar waarheen zal dat zijn? Dat we ons eerlijk mogen afvragen wat bovenaan staat in ons leven. Van nature bedoelen we onszelf en zoeken we eigen eer. Het is alleen genade als we in beginsel God mogen gaan bedoelen en Zijn eer mogen gaan zoeken. We wensen u voor het komende jaar Gods onmisbare zegen toe. De Heere geve lust, kracht en liefde de arbeid aan ons blad voort te zetten. Hij gedenke daartoe redactieleden, commissieleden, medewerkers uit de kerken en van de drukkerij.

AvH.

zijn, dat de naam van de toeëigening des heils nergens letterlijk in Gods Woord wordt genoemd, maar de zaak, daarmee aangeduid zoveel te meer.

De toeëigening des heils is dan ook een door-en-door bijbels gegevens. De toeëigening behoort tot het meest wezenlijke in de beoefening van het geloof. Het is eigen aan het geloof om

te "mijnen", dat is "mijn" te roepen, ook voor mij! Het is de persoonlijke belijdenis, dat men door Gods genade mag delen in het heil, de zaligheid, door Christus aangebracht en dat men leven mag uit de weldaden van Christus. Alles wat wij bezitten aan geestelijk goed, danken wij aan Hem. De verzoening, de verlossing, de vergeving, de gerechtigheid, de heiligheid, de vrede, de vreugde. Wij hebben dat alles door Hem en in Hem. Daarbij is het werk van de Heilige Geest niet weg te denken.

In de toeëigening des heils in het leven van de zondaar bestaat er een onverbreekelijke eenheid tussen het werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Het is God, Die verkiest tot de zaligheid, de Zoon, Die de zaligheid verwerft en het is de Heilige Geest, Die ons de zaligheid deelachtig maakt.

Er zou geen sprake kunnen zijn van toeëigening, wanneer God hierbij niet de Eerste en de Laatste was.

Door het geloof leren wij dat toestemmen en in dit geloof raakt de ziel verlegen om de toepassende werking van God de Heilige Geest om met Thomas aan de voeten van de Heere Jezus Christus terecht te komen en in verwondering te kunnen belijden: "Mijn Heere en mijn God!"

Wie de Schrift mag nalezen op het grote belang van de persoonlijke geloofstoeëigening zal niet minder dan 300 x het geloof of het geloven en de werkzaamheden van het geloof aantreffen in direct verband met het woordje "mij" of "ons".

In Psalm 18 vs. 2 en 3 gebruikt David in één adem niet minder dan achtmaal het toeëigende woord "mijn".

Uit de inhoud van deze Psalm kunnen wij ook rijke lessen trekken, wanneer wij antwoord willen geven op de vraag hoe David tot deze heerlijke geloofsbelijdenis was gekomen en op welke wijze wij zelf zover zullen kunnen komen.

Niet anders dan in de weg van de goede strijd des geloofs. Langs geen andere weg kwam David tot de persoonlijke beleving van Wie de Heere voor hem was. Mijn Sterkte, mijn Steenrots, mijn Burg, mijn Uithelper, mijn God!

Daarmee wil ik uiteraard niet zeggen, dat onze levensgang een kopie moet zijn van Davids leven, maar wel, dat de toeëigening des heils niet buiten strijden en lijden, niet zonder aanvechting en beproeving gekend kan worden.

Ook daarvan geeft de Schrift vele

voorbeelden. Om maar bij de Psalmen te blijven, denk ik aan Asaf in Psalm 73. Wanneer horen wij hem als het ware zingen mijn Rots, mijn Deel, mijn eeuwig Goed? Nadat hij in zijn bangste vertwijfelingen zijn nood tot God had mogen klagen en zichzelf had moeten aanklagen: "Toen was ik onvernunftig en wist niets; ik was een groot beest bij U". Nu moeten wij uiteraard weer niet in een andere fout vervallen door van onze geloofsstrijd en persoonlijke moeiten een grond te maken. Deze wetenschap kan ons echter wel ten dienste zijn om ons voor alle vanzelfsprekendheid te bewaren t.a.v. de toeëigening des heils.

De schijngelovige, de hypocriet, de geveinsde verstaat van deze dingen niets. Zij komen niet verder dan een beredeneerd geloof, waarin alles vanzelfsprekend is en er geen plaats over blijft voor Gods genade. Van het geheim, dat de vanzelfsprekendheid de dood is van de genade en de genade de dood is van de vanzelfsprekendheid (G. Boer), hebben zij geen weet.

Van de worstelingen van het geloof zijn zij vreemdelingen.

Het is misschien wel goed om in dit verband onderscheid te maken tussen schenking en deelachtigmaking als het gaat over het geschonken en ontvangen heil van Christus.

Oude woorden, maar zeker geen verouderde woorden, het is de taal van de Reformatie. Zij werden en worden gebruikt om iets in woorden uit te kunnen drukken van de schat, die door de kerk van de Reformatie weer werd ontdekt. Zij vormen de klankbodem van onze belijdenisgeschriften en geven duidelijk weer op welke wijze een zondaar in het bezit gesteld wordt van de genade van God in Christus. Alleen door het Woord, uit genade alleen, door het geloof.

Dezelfde gedachtengang vinden wij terug in ons klassieke Doops- en Avondmaalsformulier. Om dit met een enkel voorbeeld te illustreren zouden wij kunnen denken aan de woorden uit het dankgebed van het Avondmaalsformulier: "Wij danken U van ganser harte, dat Gij uit grondeloze barmhertigheid ons Uw eniggeboren Zoon tot een Middelaar en offer voor onze zonden en tot een spijze en drank des eeuwigens levens geschonken hebt en dat Gij ons geeft een waarachtig geloof, waardoor wij zulke Uw weldaden deelachtig worden."

In deze zelfde geest worden wij uit de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofs Belijdenis en de

Dordtse Leerregels onderwezen in de weg der zaligheid.

In Zondag 7 wordt gesproken over het ware geloof, dat gekenmerkt wordt door een stellig weten of kennis en een vast vertrouwen, dat de Heilige Geest door het evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid door God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus wil.

In antwoord 53 horen wij de gelovige belijden, dat de Heilige Geest ook hem gegeven is, opdat Hij hem door een waar geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig make.

Vervolgens maakt Zondag 25 ons duidelijk, dat alleen het geloof ons verbindt aan Christus en doet delen in Zijn weldaden.

Verder, dat de sacramenten zijn ingesteld om ons de belofte van het evangelie des te beter te verstaan te geven en te verzegelen, nl. dat God ons om het offer van Christus vergeving van zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt.

Voor wat betreft de Nederlands Geloofs Belijdenis zou ik willen verwijzen naar de art. 22 en 35, in de Dordtse Leerregels spreken m.n. de hoofdstukken III/IV een duidelijke taal als het gaat over de aanbidding van Christus en de zaligheid door Hem in de prediking van het Evangelie. Opvallend is de grote plaats, die onze belijdenisgeschriften terecht toekennen aan het Woord van God. Begrijpelijk en haast overbodig om te zeggen, dat dat juist de tijdloze waarde van ons kerkelijk belijden bepaalt. De opstellers van de drie formulieren van enigheid en onze klassieke liturgische geschriften hebben geput uit de Bron van de Schrift zelf, als de heilsfontein bij uitnemendheid.

Samenvattend zou ik tenslotte onze bijbels-confessionele bezinning op de toeëigening des heils willen weergeven met de woorden van wijlen Ds. Heerma uit zijn boekje "Van Gods Verbond en Woorden". Hij schreef daarover op schriftuurlijke- en praktische wijze o.a. het volgende: "De deelachtigmaking houdt in, dat het in de belofte, in het Evangelie geschonken heil, nu door het geloof mijn onverliesbaar deel is geworden. Het heil des Heeren, de genade Gods moet ons niet alleen in het Woord Gods geschonken worden, aangeboden worden, maar het moet ook worden aangenomen door het geloof; het moet ons worden toe-

geëigend door de Heilige Geest. De toeëigening, de deelachtigmaking is niet mogelijk zonder de schenking. Terwijl ons goed duidelijk moet zijn, dat deze schenking zonder de toeëigening ons geen nut zal doen en geen eeuwig heil zal brengen”.

Verder merkte hij op: “De schenking gaat aan het geloof vooraf. Dat is de belofte des Evangelies. Maar de deelachtigmaking niet. Door het geloof maakt de Heilige Geest het mij deelachtig. De verzekering van Godswege, dat al mijn zonden vergeven zijn, dat ik het heil deelachtig ben, dat de Heere Zelf mijn deel is, volgt op het geloof”. Een voluit christelijk-gereformeerd geluid, wat ons van harte verbindt aan hen, die ons het Woord Gods verkondigd hebben.

Uit de mond van onze vroegere hoogleraren verneemt u geen ander geluid dan dit. Prof. J.J. van er Schuit wees met nadruk op de samenhang van schenking en deelachtigmaking, o.a. in zijn boekje “Ten dis geleid”. En prof. G. Wisse schreef in “de drie gezellinnen op de Pelgrimsreis” de behartenswaardige woorden: “De toe-

rekening is uit genade, de toeëigening door het geloof als een daad des Geestes in de ziel, waarbij ik het onderwerp word. Niet de Geest gelooft in mij. Ik geloof. Het is geen geloven of het is geloven in de beloften Gods, die Christus als inhoud hebben”.

Er zou meer te noemen zijn, maar wij moeten verder naar de plaats van de toeëigening in prediking en pastoraat. Daarbij moeten wij ons gebonden weten aan het Woord, waarop wij aangewezen blijven om het verlorene te zoeken en het weggedrevene terug te brengen, het gebroekene te verbinden en het zieke te genezen.

Het Woord moet daarbij als het middel van Gods genade gebruikt worden en niet dan tot schade voor onze zielen laten wij dat ongebruikt liggen. Even dwaas zijn wij dan als de patiënt, die de medicijnen van de dokter laat voor wat ze zijn en hoopt, dat hij vanzelf genezen zal. Er gaat ook in het geloofsleven niets vanzelf. Hoe zeer leerde Maarten Luther dat verstaan.

*Ds. J.H. van Dijk, Urk.
(wordt vervolgd)*

er voor mij nog genade zijn? Het moge spreken dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken. Paulus mocht het van zichzelf zeggen: “Waarvan ik de voor naamste ben”. Dan kan het nog voor zeer grote zondaren die in hun gezonde dagen niet naar de Heere gevraagd hebben en nu tot Hem worden uitgedreven met een verbroken hart en een verslagen geest. De Heere is immers een Waarmaker van Zijn Woord. Hij wil gezocht, gebeden en gesmeekt zijn. Hij maakt het waar: “Want een iegelijk die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden.”

Verwerking

Veel kan er gebeurd zijn in uw leven. Hoe hebt u dat alles verwerkt? Was er bij vreugde echte dankbaarheid in het hart? Mocht u er iets van beleven niets verdiend te hebben dan de eeuwige toorn Gods? Wie oog mag krijgen voor deze werkelijkheid dat de rechten van de mens sinds de diepte val in Adam liggen in de eeuwige rampzaligheid, zal verwondering kennen over de hemelhoge goedheid Gods jegens albedervers. Hoe dieper ontdekking, hoe meer verwondering over de onbegrijpelijk grote goedheid Gods. Hoe was het in verdrietige omstandigheden? Mocht er geduld zijn in tegenspoed? Hebt u alles aan de Heere mogen overgeven? Hebt u het verdriet in Zijn handen mogen leggen? Of hebt u de vuisten gebald? Misschien niet uitwendig, maar wel in uw hart. Of is er sprake geweest van een doffe berusting?

Prediking

Bij de jaarwisseling dient ook bedacht te worden dat de Heere Zijn Woord weer heeft laten uitdragen. Daarin heeft de Heere Zijn handen ernstig, welmenend en steeds opnieuw uitgebreid naar wederstrevers. Vele malen hebt u de prediking weer kunnen beluisteren. Er is gelezen in het Woord Gods. Het zaad van het Evangelie is weer gezaaid. Mocht de prediking weerklank vinden in uw hart? Heeft het wat uit mogen werken? Mocht er toepassing zijn door de onwederstandelijke en krachtadige werking des Heiligen Geestes? Wellicht hebt u in de adventstijd over Johannes de Doper horen prediken. Hebt u de inhoud van de naam Johannes leren verstaan? De naam Johannes betekent: De HEERE is genadig. Hoe is dat mogelijk? Dat is alleen mogelijk door het werk van de

De jaarwisseling

Wereldgebeuren

Er ligt weer een heel jaar achter ons. Er is in dat achterliggende jaar heel wat gebeurd. Een goede zaak om aan het einde van een jaar eens terug te zien. Op wereldniveau valt er heel wat te melden. Teveel om in ons blad allemaal te beschrijven. In dit artikelje willen wij slechts enkele dingen aanstippen. Na jarenlange strijd is er een vredesakkoord gesloten over Joegoslavië. Het is echter onzeker of dit akkoord stand zal houden. Er zijn nog steeds spanningen in het Midden-Oosten. Ieder was geschokt door de moordaanslag op premier Rabin van Israël. Wat zullen de gevolgen zijn? Zal er vrede met Syrië komen? De zogenaamde mensenrechten worden op grote schaal geschonden. Zonder vorm van proces worden mensen gevangen gezet en soms gemarteld. Honger en gebrek zijn ook het achterliggende jaar werkelijkheid geweest.

Kerkelijk leven

Ook kerkelijk gezien ligt er een veelbewogen jaar achter ons. De synode heeft vergaderd in Zierikzee. Belangrijke beslissingen werden genomen. Met name denken wij aan de benoemingen aan de Theologische Universi-

teit in Apeldoorn. We willen de benoemden van harte sterke, wijsheid en de onmisbare zegen des Heeren toewensen. Moge de arbeid die verricht wordt in Apeldoorn tot rijke zegen gesteld worden. Nieuwe benoemingen betekenen ook een afsluiting. Hoogleraren van wie wij zelf ook college hebben gehad zullen terugtreden. Het laat ons zien dat niemand hier zijn plaats zal blijven innemen. Ten diepste toont ons dit dat niemand hier een blijvende stad heeft.

Persoonlijk leven

Het is noodzakelijk en gepast ook in het persoonlijke leven terug te zien. De een heeft andere dingen meege maakt dan de ander. Er kunnen vreugdevolle zaken zijn geweest in uw leven, maar ook verdrietige dingen. Zo kan de kinderzegen ontvangen zijn, maar het is ook mogelijk dat u gestaan hebt aan de geopende groeve van een geliefde man of vrouw. Bij anderen heeft zich een ernstige ziekte geopenbaard. Spanning en onzekerheid hebben soms zo onverwacht hun intrede gedaan. De vraag leeft: Hoe zal alles verder gaan? Hoe zal het zijn als ik voorgesteld God zal worden? Kan het met mij ooit nog in orde komen? Zou

Zaligmaker Die in de weg van lijden en sterven de genade heeft verworven. Genade wordt gegeven aan mensen die dat totaal niet verdiend hebben. Er is een veelheid van genade bij de Heere te vinden. Op het gebed wordt die genade geschonken. Er is ontdekkende genade, armmakende genade, opzoekende genade en vertroostende genade. Het is genade wanneer de Heere in Zijn trouw ontrouwen die afgeweken waren weer opzocht. Het is genade wanneer Gods kinderen iets mogen kennen van het verlangen naar de wederkomst van Christus. Dan zal er geen zonde meer zijn. Dan zal Gods kind tot in eeuwigheid geen ongerechtigheid meer bedrijven. Dan een eeuwige en volmaakte heiligheid. Hier blijft de verzuchting: "Och, of nu al wat in mij is Hem preez'." Dan zal alles eeuwig de Heere loven en prijzen. Ziel en lichaam zullen op de jongste dag herenigd worden. Dan zal ten volle de wens verkregen zijn: Eeuwig en volmaakt leven ter ere Gods.

Nederland

In ons vaderland hebben de ontwikkelingen niet stilgestaan. Ontwikkelingen al verder bij de Heere en Zijn Woord vandaan. De zondag wordt al meer bedreigd. We zouden enerzijds kunnen zeggen dat gelukkig niet alle zondagen de winkels open mogen zijn, maar anderzijds moeten we toch ook constateren dat het aantal zondagen dat de winkels open mogen zijn is verruimd tot twaalf. Dat zijn er principieel gezien twaalf teveel. We vrezen dat de ruimere openingstijden 's avonds een aanslag zullen betekenen op het gezinsleven met name van kleine winkeliers. Wat het gezin betreft zien we een ontwikkeling naar een toestand waarin andere, onbijbelse vormen van samenleven en samenwonen gelijk gesteld gaan worden aan het gezin. Kwetsende reclame-uitingen komen al meer voor. Indien gespot zou zijn met islamitische waarden en begrippen zou een storm van protest zijn opgestoken. Nu lijkt alles gewoon door te kunnen gaan. Men ontziet zich niet om bijbelteksten of begrippen ontleend aan de Bijbel te misbruiken voor reclamadoeleinden. Waar gaan we als land en volk heen? Laten wij ons protest op gepaste wijze horen? Maken deze zaken benauwd en drijven ze uit in de binnenkamer?

Vreemdelingschap

Is het ook uw beleving bij de jaarwisseling: Alweer een jaar voorbij

gesneld? Gods Woord zegt het zo: "Wij vliegen daarheen". Een wijs hart mag rekenen met de kortstondigheid van het leven. Een wijs hart mag iets beoefenen van het vreemdelingschap op deze aarde. Jakob mocht door genade een wijs hart hebben. Staande voor de farao mocht Jakob het zeggen: "De dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren; weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest, en hebben niet bereikt de dagen van de jaren des levens mijner vaderen in de dagen hunner vreemdelingschappen." Zie bij de jaarwisseling deze vraag eens eerlijk onder ogen: Voel ik mij nog steeds thuis in deze wereld of mag er iets zijn van het vreemdeling-zijn op deze aarde? Vreemdelingen vallen op. Zeker in deze tijd gaan vreemdelingen zich al meer onderscheiden van andere mensen. Hoe komt dat? Omdat land en volk zich al verder van de Heere en Zijn dienst verwijderen. Dan gaat het steeds meer opvallen indien Gods Woord in alle zaken tot een Lamp voor de voet en een Licht op het pad is. Dan is er onderscheid wanneer het gaat over de zondag en de mening over het gezin. Dan kan met niet aan alles meedoen wat kleding en mode betreft.

Balans van ons leven

Het is een goede zaak de balans van uw persoonlijke leven eens op te maken aan het einde van het jaar. Wat heb ik gedaan? Wat heb ik nagelaten? Welke goede dingen mochten er zijn? Welke zonden werden er bedreven? In het boek van J. Bout over het leven van Matthew Henry getiteld: "Een getuigen van het Licht" lezen wij hoe Henry over zichzelf oordeelt aan het einde van het jaar. Aan het einde van het jaar 1691 schreef hij: "Ik ben aan het einde van een jaar gekomen, maar mijn werk is nog niet af. Veel heb ik verzuimd ten opzichte van de besteding van mijn tijd en het doen van mijn plicht, veel verkeerd gedaan en weinig uitgevoerd. Weinig ben ik in genade opgewassen, hoewel ik veel barmhartigheid van God heb ontvangen. Veel gaven zijn niet wel besteed! Het is alleen het bloed van Christus dat alles tussen mij en mijn God moet vereffenen. Dat is het rustpunt van mijn kostbare ziel." Aan het einde van het jaar 1697 schrijft Henry: "Ik heb dit jaar voldeindigd! Ik klaag niet over de Heere, maar over mijzelf en over mijn ellendig hart. En wat mijn klachten nog doet toenemen, is het feit dat ik al zo dikwijls over mijn zonden heb

geklaagd en niet verbeterd ben. Mijn toevlucht is tot het bloed van de Heere Jezus Christus dat van alle zonden reinigt en tot het nieuwe verbond, waarin mijn behoud ligt." Aan het einde van het jaar 1701 klaagt Henry opnieuw over zijn verdorvenheid, over het verwaarlozen van zijn tijd en over weinig zegen op zijn prediking. Enkele zinnen wil ik u doorgeven: "Klagen moet ik over mijn verdorvenheid; het smart mij zo traag te zijn in het goede te doen. Wat het eerste betreft, ben ik als een rokende vlaswiek en ten opzichte van het andere als een gekrookt riet. Voortdurend vol met ijdele gedachten! Veel van mijn stille gebeden zijn zondig, krachteloos, doordat ik verstrooid ben en zonder indrukken. Het vleselijke en alles wat het vlees aangaat, neemt mijn ziel in tot verdoving van de geest en tot het nalaten van de dingen die des Geestes zijn. Een groot deel van de tijd heb ik verwaarloosd, niet op de juiste wijze waargenomen, want anders zou ik meer gevorderd zijn met mijn verklaring van de evangelist Johannes. De zonde omringt mij zo gemakkelijk! Het goede dat ik wil, doe ik niet! Ook betreur ik mijn tekortkomingen en gebreken in mijn ambtelijke werk. Mijn gebeden zijn zo koud en ongevoelig, ik spreek niet duidelijk genoeg over de Goddelijke zaken en ik neem ze ook niet ter harte. Ach, hoe groot is mijn nalatigheid in heilige zaken!" Tenslotte nog enkele zaken die Henry schreef aan het einde van het jaar 1702: "Zo belijd ik ook mijn tekort in het preken. Ik voel me er zo onbekwaam toe; zo koud zo harteloos, wat het lot van mijn medemens aangaat. Heere, erbarm U mijner! Oorzaken tot dankbaarheid zijn er te over! Gezondheid en kracht werden mij geschonken. Zo menigmaal hebt Gij mijn ziel ondersteund. Zo dikwijls heb ik moeten overdenken wat een grote genade het is, dat ik niet verzonken ben in die verschrikkelijke modderpoel van de zonden." Ootmoed, zelfkennis en dankbaarheid klinken door in de oudejaarsavondoverdenkingen van Matthew Henry. De Heere doe het ons ook beleven aan het einde van het jaar.

Ds. A. van Heteren.

Nederlandse Geloofsbelijdenis (81)

Het gericht zelf

Tegen het einde van het jaar wordt onze aandacht gericht op wat het grote einde is: het laatste gericht. Het moet tot ons allen spreken. Alles in deze wereld, alles in ons persoonlijk leven wordt heengestuwd naar het uur van dat gericht. We moeten éénmaal verantwoording afleggen voor de troon van God. We zijn geneigd de dingen te camoufleren, ook die in 1995 als kwaad door ons gedaan zijn. Het baat niet. Alles komt in dat geweldige uur openbaar zoals het is. Na de dagvaarding, waarbij ieder gebracht wordt voor de Rechter, komt het gericht zelf. Het zal een gericht zijn, zoals het hier in deze wereld nooit geweest is en tot op die dag nooit zal zijn. Er zijn rechtszittingen geweest, waarop het oog van heel de wereld was gericht. We behoeven maar te herinneren aan de speciale rechtbanken van na de oorlog. Zo was er het internationaal gerechtshof in Neurenberg, toen de Duitse oorlogsmisdadigers werden berecht. En hoe diepe indruk heeft het proces tegen Adolf Eichmann gemaakt, die zoveel moorden van Joden op zijn geweten had. Journalisten (uit heel de wereld) hebben zulke rechtszittingen bijgewoond. Hun verslagen - van dag tot dag - hielden de massa in de ban. Het laatste gericht zal boven alles uitgaan.

Opmerkelijk is de bekendmaking. De Koning, Die alle macht ontvangen heeft in hemel en op aarde, heeft het Zijn dienstknecht Johannes geopenbaard om het aan heel de strijdende kerk door te geven. Die openbaring is niet gericht op sensatie, maar om de ernst van het laatste gericht te prediken en de troost voor de Zijnen. De eenvoud, waarmee dit gebeurt, valt toch wel allereerst op.

Openbaring 20:11-15 boodschapt het. Direkt komt de majesteit van dat gericht uit. "En ik zag en zie een grote, witte troon en Dengene, Die daarop zat, van Wiens aangezicht, de aarde en de hemel wegvlood en geen plaats is voor die gevonden".

Een grote, witte troon...! Alles van dit gericht is groot. Groot is de Rechter, Die oordeelt. Groot is de menigte, die er voor komt. Groot is het oordeel, dat uitgesproken wordt. Het is ook een witte troon. Hij, die er op zit, oordeelt in heiligheid en rechtvaardigheid. Van aardse rechters wordt verwacht, dat zij rechtvaardig zijn in hun richten. Geen

van hen is het zo als Hij, Die alle mensen oordeelt.

De woorden van onze belijdenis sluiten aan bij Openbaring 20 en 2 Korinthe 5, schriftgegevens die hier uitdrukkelijk worden genoemd. "Alsdan zullen de boeken (dat is de consciëntiën) geopend, en de doden geoordeeld worden, naar hetgeen zij in deze wereld gedaan hebben, hetzij goed, hetzij kwaad. Openb. 20:12, 2 Korinthe 5:10. Ja, de mensen zullen rekenschap geven van alle ijdele woorden, die zij gesproken zullen hebben, Mattheüs 12:36, die de wereld niet dan voor kinderspel en tijdverdrijf acht; en dan zullen de verborgenheden en geveinsdheden der mensen openbaarlijk voor allen ontdekt worden".

De boeken geopend

Aanschouwelijk wordt de toekomstige rechtszitting voorgesteld. Nadat de menigte gedaagd is voor Gods troon, worden de "boeken geopend". 't Gaat hier om een zinnebeeldige handeling: om het gericht als een rechtvaardig gericht uit te laten komen. De boeken zijn dan de bewijsstukken om de schuld of onschuld aan te wijzen. Daarin zijn al de daden van ieder persoonlijk opgetekend. Zo worden die daden in gedachtenis gehouden.

Die gedachte vinden we op meer plaatsen in de Bijbel. We kunnen hier vooral wijzen op Daniël 7:9 en 10: "Dit zag ik, totdat er tronen gezet werden, en de Oude van dagen Zich zette, Wiens kleed wit was als de sneeuw, en het haar Zijns hoofds als zuivere wol; Zijn troon was vuurvonken, deszelfs raderen een brandend vuur. Een vurige rivier vloeide en ging van haar uit, duizendmaal duizenden dienden Hem, en tien duizend maal tienduizenden stonden voor Hem; het gericht zette zich en de boeken werden geopend". Openbaring sluit aan bij dit gedeelte.

In Daniël 7 wordt een rechtszitting vermeld bij de gezichten, die Daniël ziet van de vier dieren. Het zijn angstwekkende gezichten die een benauwde toekomst spellen. Maar nu ziet de profeet tot troost van de Kerk, dat God vanaf Zijn troon rechtspreekt. Hij ziet de Oude van dagen plaats nemen, eerbiedwaardig en vol van majesteit. Zijn troon gloeit van brandende heiligheden. Duizenden heiligen dienen Hem en tienduizenden dienaren eren Hem. Het uur van het gericht is aangeboren. Er worden boeken geopend ten

teken dat het gericht naar recht oordeelt. Het betekent uiteindelijk de afbraak van de zonde machten. Het gebeurt naar dat er in die boeken geschreven staat, waarin al de wandaden en gruwelen van deze monsterlijke machten opgetekend zijn. In het Goddelijk gericht worden zij ontmaskerd en verdoemd.

God heeft zulke middelen niet nodig. De Rechter van alle mensen behoeft niemand te ondervragen of een boek te lezen, om aan de weet te komen hoe of iemand geleefd heeft. Alle dingen zijn naakt en geopend voor Hem. Maar het spreekt tot óns, die eenmaal voor het gericht gesteld zullen worden. Wij moeten nú overtuigd worden, zal het goed zijn, van het rechtvaardige van de straf.

We kunnen hier aantekenen, wat onze statenvertalers bij dit gedeelte van deze boeken schrijven: "Namelijk de alwetendheid en voorzienigheid Gods, waarin opgetekend staat al het doen en laten der mensen.. Anderen verstaan het van de boeken van het geweten van ieder, hetwelk ook waar is, al zo dat zij zichzelf beschuldigen of ontschuldigen in die dag".

Onze belijdenis noemt hier enkel de "consciëntiën" (de gewetens). Dat behoeft niet. Het staat niet tegenover elkaar, dat we deze boeken der alwetendheid noemen én toch ook de boeken der gewetens. Alles wat wij gedaan hebben blijft bewaard in de alwetendheid Gods. Het komt naar boven in de dag van het gericht. Dan zal ieder eraan herinnerd worden. God zal verheerlijkt worden in die dag, niemand zal het kunnen zeggen: ik herinner me er niets meer van. Hier beneden gebeurt het niet zelden dat een misdadiger zegt zich niets meer te herinneren, maar in de Dag aller dagen is dat onmogelijk.

Rekenschap

Het laatste gericht betekent verantwoording tegenover God en Christus. Er wordt hier een ander woord gebruikt, nl. rekenschap. Rekenschap moeten mensen afleggen, die door God geschapen zijn naar Zijn beeld. Het veronderstelt een bepaalde betrekking. God heeft Zijn goedheid bewezen in Zijn schepping, Hij laat Zijn goedheid nog openbaar komen in de tijd der bekering en der genade. Hij geeft de tijd nog om de Heere te zoeken. Hij geeft de middelen nog tot bekering.

Het spreekt er ook van, dat de Heere van ons eist, dat we naar Hem zullen

vragen, naar Zijn Woord. Om elke dag van ons leven tot eer van God te wandelen. Daarin komt God alles toe. Er is geen ogenblik, geen gelegenheid, geen dag waarin de Heere dat niet vraagt. Het geldt ook het hele leven en de hele openbaring van dat leven: in gedachten, woorden en werken. Onze belijdenis zegt het hier heel sterk: "ja de mensen zullen rekenschap geven van alle ijdele woorden die zij gesproken hebben."

Hier wordt aangehaald Mattheüs 12:36 "Maar Ik zeg u dat van elk ijdel woord hetwelk de mensen zullen gesproken hebben, zij van hetzelfde zullen rekenschap geven in de dag des oordeels". We houden ons hier maar aan de verklaring van Calvijn: "IJdel woord betekent hier zoveel als nutteloos woord, dat geen stichting of vrucht met zich meebrengt. Velen schijnt dit te streng toe, maar wanneer wij indachtig zijn waartoe onze tong geschapen is, zo zullen wij erkennen, dat het billijk is, dat diegenen schuldig gerekend worden, die hun tong in de dienst van nutteloze beuzelarijen gebruiken, ja die daardoor ontwijden. Ook is het geen geringe zonde de tijd, die Paulus ons gebiedt zo zorgvuldig mogelijk uit te kopen, tot lichtvaardige dingen te misbruiken".

Alle ijdele woorden...! De mens van deze wereld lacht er om en maakt er zich niet druk om, maar de Heere neemt het nauw met onze woorden. We kunnen erbij zeggen: ieder die zijn ongerechtigheden beleeft voor het Aangezicht des Heeren, wordt herinnerd aan de ijdele woorden.

Hoeveel ijdele woorden worden er in ons leven niet gezegd! Ze zijn er in onze gezinnen, op ons werk, in de omgang met vrienden om bijv. het gesprek maar gaande te houden. Ze zijn er in preken en gebeden, in gesprekken over de toestand van de kerk vandaag, zelfs in gesprekken over de geestelijke dingen!

Geen enkele van al die woorden zal straks niet openbaar komen. Ook zullen alle verborgenheden en geveinsdheden openbaar komen. Wat in het geheim gebeurd is aan ongerechtigheid, wat hier beneden bedekt bleef. Verschijnen is geopenbaard worden voor de rechterstoel. Daar zullen alle bedeksels weggenomen zijn. Dan is alle schijn voorbij, ook de vrome schijn.

Een ander boek...

De boeken geopend. De doden geoordeeld naar hetgeen zij in deze wereld

gedaan hebben... Hoe zal er uitkomst kunnen zijn? Openbaring 20 boodschap die! We lezen in het 12de vers niet alleen van de boeken als bewijsstukken over het handelen van de mens, maar ook van een ander boek. Het is haast precies midden in dat vers geschreven: "en een ander boek werd geopend dat des levens is". Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis vermeldt hier dat boek niet, maar de werkelijkheid ervan is eigenlijk al in het begin gezegd, als er beleden wordt dat "ónze Heere Jezus Christus uit de hemel zal komen". De Rechter is Bórg en Zaligmáker van al de Zijnen. Hij is het, door Wie dat andere boek kracht en troost heeft voor die hier als arme zondaren door Gods genade op Hem leerden hopen.

Het boek des levens is het boek, waarin al de namen geschreven zijn, die van eeuwigheid uitverkoren zijn. In dit éne boek is niet geschreven door een mens, niet zijn daden, niet zijn zonden, maar God Zélf heeft daar die namen geschreven uit eeuwige liefde, om het eeuwig welbehagen. Zij zijn in Christus verkoren. Hij heeft met Zijn Middelaarsbloed betaald voor al hun gerechtigheden en het recht verworven op het eeuwige leven. In dat boek staat de grootste én de kleinste, die in dat welbehagen begrepen is.

Het laatste gericht is niet allereerst geopenbaard in Gods Woord voor degenen, die straks staan voor de troon van God, maar voor degenen, die hier beneden zijn in de tijd der bekering en genade. Velen vlakken de ernst van het laatste oordeel uit. Het lijkt vandaag wel of je Middeleeuws bent om de ernst van het laatste gericht te boodschappen. Laat echter niemand eraan voorbijgaan. Die hier er mee te doen krijgt, met Gods rechtvaardig gericht in zijn leven, ontdekt niet anders dan een nameloos grote schuld en kan met géén werk voor God bestaan. Maar het levend geloof krijgt er troost uit: uit dat andere boek vanwege het bloed der verzoening. Het oog des geloofs wordt door de bediening van Gods recht heen ervoor geopend. "Want God heeft ons niet gesteld tot toorn, maar tot verkrijging der zaligheid, door onze Heere Jezus Christus".

Wat een grote genade om zó dit jaar uit en het jaar 1996 in te mogen gaan!

D. Slagboom.

G.O.L.V.

Jaarvergadering

Velen hebben al jaren de goede

gewoonte hun kerstvakantie te onderbreken met een reis(je) naar Gouda: Het bezoeken van de jaarvergadering van de G.O.L.V. Het gaat dan om bezinning, terwijl ook de gezellige ontmoeting van groot belang is. We hopen dat deze keer weer vele bij het reformatorisch onderwijs betrokkenen zullen komen.

Het onderwerp voor deze dag is "Woord en beeld". De weleerwaarde heer Ds. P. Mulder hoopt dit thema te belichten. We leven midden in de beeldcultuur. Wordt het woord verdrongen? Hoe was in het verleden in onderwijsland de relatie tussen woord en beeld? We denken samen na over de moderne media, ook heel praktisch.

Waar gaan de nieuwste ontwikkelingen ten koste van de kern van het reformatorisch onderwijs? Het visuele remt het beschouwende....

Als het beeld steeds meer een indringende en opdringende invloed gaat uitoefenen, blijft er dan nog voldoende plaats over voor het woord? En voor het Woord? Vragen genoeg waarover we met de referent hopen na te denken. Een zeer actueel thema. Actueel in het schoolleven van alle dag. In het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs.

De Heere werkt middellijk. Het geloof is uit het gehoor en gehoor door het gepredikte Woord. Het Woord is maatgevend en richtinggevend, ook in 1995.

Het is de bedoeling dat we rond 13.00 uur met de (gratis) broodmaaltijd besluiten.

Ook belangstellenden buiten het onderwijs zijn van harte welkom.

Namens het bestuur:

A. Karens (voorzitter)

M. Last (secretaris)

Jubileumbijeenkomst V.G.S.

Hierbij werden de schoolbesturen en kerkeraden die zijn aangesloten bij de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (V.G.S.), alsmede de directies van de scholen, herinnerd aan de jubileumbijeenkomst van de V.G.S. in verband met het 75-jarig bestaan van deze organisatie.

Deze herdenkingsbijeenkomst waarvoor de kerkeraden, schoolbesturen en -directies reeds een uitnodiging hebben ontvangen, zal D.V. worden gehouden op zaterdag 13 januari 1996 in de Grote Zaal van Congrescentrum "De Doelen" te Rotterdam.

Op diezelfde dag zal in de middagbijeenkomst officieel afscheid worden genomen van de heer J.J. Verhage als algemeen secretaris van de V.G.S. Het bestuur heeft als opvolger van de heer Verhage in genoemde functie met ingang van 16 april 1996 benoemd mr. P. Hugense. De benoemde is reeds sinds 1 september 1982 in dienst van de V.G.S. als adjunct algemeen secretaris.

Na afloop van de middagbijeenkomst op 13 januari 1996 zal een receptie worden gehouden.

Tijdens deze receptie wordt gelegenheid geboden tot het feliciteren van een delegatie van het bestuur met het 75-jarig bestaan van de V.G.S.

Tevens kan dan persoonlijk afscheid worden genomen van de heer Verhage en (nader) worden kennis gemaakt met de heer Hugense.

De aangesloten kerkeraden, schoolbesturen en -directies wordt dringend verzocht om, zoals in de uitnodiging zelf ook reeds is aangegeven, de antwoordkaart die zij hebben ontvangen bij de uitnodiging voor het bijwonen van de bedoelde bijeenkomst uiterlijk 28 december 1995 te retourneren aan het V.G.S.-bestuur.

Het bestuur,

*ds. M. Golverdingen, voorzitter
A.L. de Boo, secretaris.*

GBS schenkt Bijbels in diverse talen

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) heeft besloten om 6.850 Russische Bijbels beschikbaar te stellen aan de Stichting Friedenstag Nederland. Een aantal van deze Bijbels is uitgevoerd in grote letter. Aan scholen, uitgaande van de Hongaarse Hervormde Kerk, zijn 2.150 Hongaarse, 250 Engelse en 250 Duitse bijbels geschonken. Tenslotte zijn Bijbels geplaatst in het ziekenhuis Rijnstate te Arnhem.

De geschonken Russische Bijbels worden door Friedenstag over vele republieken van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (G.O.S.-de voormalige Sowjet Unie) verspreid. Omdat brillen in het G.O.S. erg duur zijn, is er veel vraag naar Bijbels in een grote-letter-druk.

De schenking aan Hongaarse scholen had plaats op verzoek van de Nederlandse Stichting Ondersteuning Gereformeerd Onderwijs in Oost-Europa (OGO). De OGO ondersteunt het gereformeerd schoolonderwijs in

Hongarije, Roemenië en Oekraïne. De OGO krijgt regelmatig hulpvragen van scholen, onder meer om Hongaarse, Engelse en Duitse Bijbels. Voor de GBS was dit aanleiding om kosteloos Bijbels beschikbaar te stellen. De plaatsing van Bijbels in het ziekenhuis Rijnstate heeft plaats in het kader van bijbelverspreiding binnenland. De laatste jaren zijn vele tientallen Bijbels geschonken aan ziekenhuizen, zorgcentra en gevangenis.

De GBS heeft in ons land ten doel het handhaven en verspreiden van de Bijbel in de Statenvertaling. Voor de verspreiding van Bijbels in het buitenland werkt de GBS samen met de Trinitarian Bible Society (TBS) in Londen.

Boekbesprekingen

Dagboeken

We ontvingen het bekende dagboekje "Voor hart en huis" 1996 (jaargang 29). Medewerkers zijn: Ds. J.B. Zippro (Geref. Gem.), Ds. G.S.A. de Knecht (Herv.), Ds. D.J. Budding (Herv.) en Ds. A. van Heteren (Chr. Geref.). De prijs is f 12,70.

Ook ontvingen wij "Honigdruppels" 1996 (jaargang 113) in twee uitvoeringen: blok en schild en in boekvorm (in geplastificeerde uitvoering). Schild en boek hebben dezelfde mooie illustratie. De prijs is voor beide uitvoeringen f 17,70. Voor uitdeling zijn sterk gereduceerde prijzen vastgesteld die op aanvraag bij de uitgever beschikbaar zijn. Veel diakoniën en kerkeraden geven rond de jaarwisseling een dagboek aan bejaarden en zieken. Ook voor gezinsgebruik zijn ze geschikt. De twee dagboeken zien er keurig uit en zullen hun weg zeker weten te vinden onder onze lezerskring. Ze zijn uitgegeven bij uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden.

Wat is uw enige troost? **Bijbels dagboek naar aanleiding van de Heidelbergse Catechismus**, door predikanten uit de Nederlandse Hervormde Kerk, de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Gemeenten, 370 blz., f 39,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden.

De dagoverdenkingen gaan uit van een bijbeltekst die in verband wordt gebracht met een gedeelte uit de Catechismus. De medewerkende predikanten uit onze kerken zijn: B. de

Graaf, J van Amstel, P. den Butter en J. Oosterbroek. In een klein stukje kan niet alles gezegd worden. Soms hadden we toch wat meer uitleg willen zien van bepaalde zinsneden uit de catechismus zoals bij zondag 7 als het gaat om het vaste vertrouwen wat betreft de vergeving der zonden en zondag 23 "in zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem". Het is een goede gedachte aan de hand van de Catechismus een dagboek samen te stellen. Uiteraard heeft iedere auteur zijn eigen wijze van schrijven en verwoorden. Moge het dagboek leiden tot (meerdere) kennis van en verdieping in de geloofsleer.

A. Teerds-Gertenbach, **Kijk, dat ben ik**, 61 blz., twee deeltjes, elk f 19,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden. Tekeningen: Marianne Witvliet. Er is een deeltje verschenen voor jongens en een deeltje voor meisjes in de leeftijd van 10-13 jaar. Op verantwoorde wijze wordt voorlichting gegeven. De tekening op blz. 56 voor jongens en op blz. 53 voor meisjes lijkt mij vrij moeilijk.

Dr. C.A. van der Sluijs, **Spurgeon als pastor**, 110 blz., f 22,50, Uitgeverij Kok Voorhoeve-Kampen.

Het boekje vraagt aandacht voor allerlei zaken, die het politieke, maatschappelijke, persoonlijke en geestelijke leven omvatten. In kort bestek komen de opvattingen van Spurgeon over vele zaken aan de orde. Zo lezen wij aangaande "wanhoop" op blz. 70: "ik wilde wel dat u dat allemaal had - een wanhopen aan zelf-redding en een wanhopen aan de mogelijkheid uw eigen zonden weg te wassen." Op blz. 12 lezen we over zelfmoord: "Die misdaad aller misdaden, waar de verdorpen zeker op volgt, als men deze moedwillig bedrijft en bij zijn volle verstand, ik bedoel de misdaad van de zelfmoord."

Op blz. 46 lezen we over het hart van de mens: "Alle soorten boosheden en zonden vermenigvuldigen zich in het hart als vissen in de zee." Het boekje geeft ons in kort bestek iets van de mening van Spurgeon over vele onderwerpen.

B. Boot, **Jeruzalem, de stad van de grote Koning**, 59 blz., f 12,50, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

De auteur is ouderling van de Gereformeerde Gemeente te Haamstede en was secretaris van het voormalige Israëlcomité van de Gereformeerde Gemeenten. Een lezenswaardig, meditatief getint boekje bestaande uit acht hoofdstukken. De ondertitel luidt: 3000 jaar stad van David. Het boekje begint bij Melchizedek en eindigt bij Openbaring 21. Elk hoofdstuk heeft gespreksvragen. Ds. Stuivenberg schreef een woord vooraf.

Drs. R. van Kooten, **Meer kennis van Christus**, 138 blz., f 19,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

De auteur heeft een leerzaam boek geschreven over de offerdienst. Vanuit het brandoffer, het spijsoffer en het vrede-offer worden lijnen getrokken naar de persoon, het werk en de betekenis van Christus.

Hoewel er vragen te stellen zijn en opmerkingen geplaatst kunnen worden menen we dat het boek goede diensten kan bewijzen wat betreft het verstaan van de oudtestamentische offerdienst.

Dhr. H.F. Kohlbrugge, **Aan de Zeven Gemeenten**, 48 blz., f 6,90, Uitgeverij den Hertog B.V. - Houten.

De kerk wordt getekend in haar strijd, verleiding en verdrukking op aarde. Het boekje is in hedendaagse spelling uitgegeven en zal zijn weg wel vinden.

Ds. C.J. Meeuse, **Rondom het Heilig Avondmaal**, 101 blz., f 18,50, Uitgeverij den Hertog B.V. - Houten.

De inhoud van het boek komt overeen met de ondertitel: "Een eenvoudige verhandeling voor alle gemeenteleden ter beantwoording van de vragen die er leven ten aanzien van de voorbereiding, viering en nabetrachting van dit heilig sacrament." Het boek is een bewerking van vervolgartikelen die geschreven werden in de kerkbode van Vlaardingen. Naast de onder ons bekende (en gelezen?) geschriften kan dit eenvoudig geschreven werkje geraadpleegd worden en tot onderwijs zijn.

Ds. Joh. de Rijke, **Schijn en zijn**, 165 blz., f 24,95, Uitgeverij RDU b.v. - Maassluis.

De ondertitel luidt: "Een onderzoek naar de prediking van Joseph Charles Philpot." De preken van Philpot zijn

Jaarvergadering G.O.L.V. 1995

Datum: D.V. Donderdag 28 december 1995
Vergaderplaats: Aulagebouw Gamma van s.g. "De Driestar", Ronsseweg 557, Gouda
Spreker: Ds. P. Mulder van Capelle a/d IJssel
Onderwerp: Woord en beeld
Ontvangst: 9.15 uur (gratis koffie met)
Aanvang: 9.45 uur

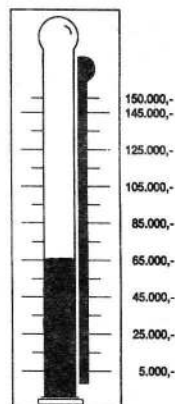

**brood
en vis**
**Uw hulp
is nodig**

**Uw hulp
is nodig voor
de "Vredes-kliniek"
in Hongkong.
Meer dan 6.000
vluchtelingen-
patiënten staan
ingeschreven in de
"Vredes-kliniek"**

**In dit jaar 1995
moet 100.000,-
naar de
Vredes-kliniek
worden gestuurd**

**Ontvangen 65.000
nog nodig 35.000**

Het werk wordt
gezegend.
Gods Woord wordt
bekendgemaakt.
Het werk groeit.
Hulp is dringend
nodig.
Zij vragen niet aan
mensen om hulp.
Zij bidden om hulp.

Dit werk moet doorgaan!

Wilt u daarvoor alstublieft ook helpen met UW GIFT.

**Postgiro 31 555 32
Stichting "Bonisa"-zending**

Secretariaat: Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of op rek. 33.65.54.613 van de Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, Emmeloord, tel. 0527-615063, fax 0527-619305, Donastraat 5, 8303 WL Emmeloord

geliefd en worden nog gelezen. Het sympathiek geschreven boek geeft heel wat informatie over de prediking van Philpot en kan dienen tot een beter verstaan van zijn preken. Achterin vinden wij een literatuurlijst en een register van persoonsnamen maar een tekstregister ontbreekt.

Mientje Vrijdag, Leven en sterven

Bij een herdruk in 1977 schreef Ds. Lamain: "Mientje was een moeder in Israël. Ik heb haar menig-

maal horen voorgaan in het gebed, en soms daalde de Heere zo laag af in haar ziel, dat ze in de binnenkamer geleid werd en de liefde de banier in haar ziel was".

Ds. Smits schreef eerder over dit boekje: "Het is gekenmerkt door ootmoed en een laag buigen, onder al

de omstandigheden waarin ze gebracht werd door God". Boekhandel Stuut te Rijssen verzorgde een

herdruk van dit 64 pagina's tellende boekje.

Titel "Leven en sterven van Mientje Vrijdag"; f 12,50;

Ds. Abr. Verheij, Levensbeschrijving door Ds. Verheij zelf geschreven

Ds. Kort uit Garderen schreef in een boekbespreking o.a. "Ik mocht het boekje van Ds. Abr. Verheij "In ellendige omstandigheden" met vreugde lezen. O, hoe wonderlijk gaf de Heere door middel van dit boekje een ommekeer. Hoe gelukkig werden mijn ziel en hart weer bij de waarheid gebracht. Mijn hart werd er door verkwikt en soms mocht ik er onder versmelten. O, hoe dierbaar mocht dit lezenswaardige boekje voor me zijn. Ik zou zeggen, lees en herlees het zelf. Het wordt nog zo spaarzaam gehoord. Dit boekje beschrijft zo helder de oefeningen van het geestelijk leven". Tot zover de boekbespreking van Ds. Kort te Garderen.

Ouders geeft het aan uw kinderen en kleinkinderen. **Ds. Abraham Verheij levensbeschrijving; f 13,90;**

BOEKH. UITGEVERIJ STUUT

De Hillebrandink 12, 7462 LR Rijssen,
tel. 0548-520771
(ook na zes uur).

Voor al uw oude- en nieuwe boeken KOOL BOEKEN EDERVEEN

Specialist in antiquarische werken uit de tijd van (en over):
De Reformatie, De Nadere Reformatie, Afscheiding, Het Reveil.

Bij ons vindt u tevens een uitgebreid assortiment antiquarische en 2e-hands boeken over allerlei onderwerpen.

Ook voor nieuwe boeken zoals:
Theologie, (Kerk-) Historie,
Leesboeken voor jong en oud,
gedichtenbundels, naslagwerken.

Hoofdweg 204, 6744 WR Ederveen
Winkel open: ma. t/m do. 13.30-17.30 uur
Vrij. 10.00-21.00 uur en Za. 10.00-16.00 uur
Tel. 0318-574290, privé 0318-513978)

De Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp bemiddelt tussen hulpaanvragers en zelfstandige gediplomeerde verzorgenden en helpt daar waar geen tv aanwezig is. Voor uw hulpaanvraag en inlichtingen kunt u bellen:

**Ons nieuwe
telefoonnummer is:
0318 - 52 77 99**

Voor kraamhulp graag tijdig bellen.

- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenisfonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begraafnisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Telefoon 0577-401689

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.

*Plaats uw
familieberichten
in
Bewaar het Pand*

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewij b.v., architect BNA

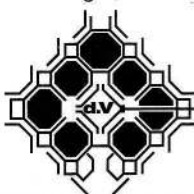
Een dynamisch bureau dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het bureau heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

- * Utiliteitsprojecten
 - kantoren
 - scholen
 - kerken
 - bedrijvenparken
 - sociale werkplaatsen
 - multi-funktionele gebouwen

- * Woningbouw zoals:
 - gesubsidieerde (premie A - woningwet)
 - bungalows - 2 onder 1 kap
 - renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.

**buro voor architectuur en ruimtelijke ordening
d. vroegindewij b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262**

**oosthavendijk 46
postbus 82**

**3241 lk middelharnis
3240 ab middelharnis**

**tel. 0187-485800
fax 0187-486910**